

ԿՐՈՆԱ-ԲԱՆԱՍՄԱՒՐԱԿԱՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՄԱՂԱՔԻԱՅԻ ԳՐՔԻՆ ՇՈՒՐՋ

11) Եւ պիտի կշտամբեմ զիշատիչը ձեզի համար, որպէսզի ան չի փացնէ երկրի պառուղը ձեզի համար, և ոչ ալ որթատունկը ամեանայ գաշտին մէջ ձեզի համար, կ'ըսէ բանակներու Ենովան:

Հաւանաբար մարախի և ժանոտախտի կ'ակնարկուի այս հատուածին մէջ՝ տուրքերու աննենդ հատուցումը, պիտի ապահովէ իրայէլին նիւթական նախանձելի դիրք: **ԹՐԴՐԱԳ** LXX նւառելան Զօհ. զգուշացայց, կը համապատասխանէ երրայերէն ԳՐԱԴՐԱ կամ ԹԻՍՏԱԴՐԱ: Զօհ. և Եթովդպ. **ԸՆԿԵՐԱՆՈՒՆԸ** ածականաբար թարգմանած են, **ԼԵԿԱՀԻՆ** հետ համաձայնեցլով: **ՊԻՀԾԻ** LXX ծառչիքա Զօհ. ապականեցից, այսինքն առաջին դէմք եղակի կը համապատասխանէ երրայերէն **ՊԻՀԾԻՆԻ**: Նորէն **ԸՆԿԵՐԱՆ** ածականաբար թարգմանած են Զօհ. Դպ. Եթով. **ՌԱՅ**, յանդիմանել, կշտամբել, Արար. յար, խնդրել, աղաչել: **ՊԵՂ**, որթատունկ, Աւկարերէն (Ugaritic) gpn, Աքքտ. գառն, Արար. շնչ:

12) Եւ բոլոր ազգերը ձեզ պիտի երանեն, որովհետև բերկանքի երկիր մը պիտի ըլլաք, կ'ըսէ բանակներու Ենովան:

Իր պարտաճանանչութեան չնորհիւ, իուրայէլ պիտի հասնի իր երջանկութեան լրումին, որտարուխ երանիներ պիտի լսուին ամէն կողմէ, որովհետև պարտաճանաչ է ան, իր կոչումին զիտակութեամբը խանդագառու: **ՃՐԱ** երկիր, հող, նոյնպէս Ասոր. Խաչ, Աւկար. ար, Աքքտ. իրշիւմ, որուն Սումեր. գաղափարանիչն է կի, Արար. քար, նոյն հնչականութեամբ նաև, Գերմ. erde, Անգ. earth, Կոթ. airtha, գաղափարական զուգորդութիւն մը, նշմարուելով հողի և մշակելու գաղափարաներու միջն, լեզուաբանական խնամութեան մը վարկածին հաւանականութիւնը, պիտի ապացուցուէր թերես, բաղդատութեամբը հնդերոպապական ար «հերկել» արմատին, Յուն. αράω, հերկել որմէ առարօն, արօր, Լատ. ago, հերկել, aratrum, արօր, և նոյնպէս Հայ. արօրը:

13) Զեր խօսքերը կոչտ եղան իմ հասցեին, կ'ըսէ Ենովան. և կ'ըսէք, ի՞նչ խօսցանք քու գէմ:

Մրտաբաց և ընկալուչ ընդունելութեան չէ արժանացած, արգարե, մարգարէին ոգեսրիչ պատգամմաները, ամենուրեքք: Մրտիր որոնք չեն թափած տակաւին իրենց սրտին մաղձը, ժանգոտած և փատած իրենց մեքենայութիւններուն մէջ, **ՅՈՀ** LXX չնարնաւայ այսինքն երկրորդ գէմք յոզնակի Կորիք Երան իրեւ խնդիր ունենալով, նոյնպէս Զօհ. Դպ. Եթովդպ. Արար. ՀՈՂԻԿՆ վերջ, յաւնական Taurinien Codexը կ'աւելցնէ ուստօքաբար, **ՅՈՀ** կը նշանակէ նաև հաստատ մեալ, զօրաւոր, Արար. շնչ, ամուր կապել, զատեւորել:

14) Կ'ըսէք ունայն է ծառայել Աստուծոյ, ի՞նչ չահ թէ պահեցինք իր պատուրանը և թէ տրտօրէն քալեցինք բանակներու Ենովային առջն:

Ժամանակի նիւթապաշտ աշխարահայեացքը ուշագրաւէ, հոգեկանութենէ պարպըւած, որէ կրօնական պարտականութիւն, շահախնդիրն նկատումներով կը պայմանաւորուի. այս սին ըմբանումը, մղձաւանջային տրամադրութիւններ կը ստեղծէ: **ՃԵՍ** LXX ծ ծուլէնաց նոյնպէս Զօհ. որ ծառայէ, այսինքն Երը. **ՃԵՍ** օվէտ կը թարգմանուի. Ասոր. ունի առանձ, որ կը նշանակէ, վախցած ենք անկէ: **ՃՈՐՆԱԳԻ** բայրարմատն է **ՃՃ** աղքատ ըլլալ, մասթ գոյն առնել, միննալ, իմաստով, Միք. III, 6, Երեմ. IV, 28, Յովել II, 10, IV, 15: Արար. շնչ, Բայը կը նշանակէ աղտոտիլ: **ՃԵՍ** առաջ, Զօհ. ունի, ամենայն: Հատուածին սկիզբը Եթովդպ. և Զօհ. ունին, զի, իսկ Դպ. Եւ ԱՅՑ կը նշանակէ նաև աւար, կողոպուտ, անարգար շահ:

15) Եւ կիմս, կ'երանենք ամբարիշտները, կը յաջողին չարագործները. կը փորձնեն Աստուած, և կը պրծին:

Յաւիտենական պայքարը չարին և բարին, նուիրումին և շահին: Յատկանշական է սուր հակապատկերը իուրայէլի մէջ, անօրէնին, զեղլս տիպարին, բարգաւաճ և բարեկեցիկ զերքին, մակերեսային հասկացողութեամբ, իսկ աստուածավախին, ընկընաւուած, շահագործուող ստրկութեան: **ՃԻՄ** ԶՈՒՄԱՌԱՆ ՄԱՌԱՆ ԼXX նիւէտ բառարիշուն ձևակարգութիւն Զօհ. մեք երանենք այլոց, վեր-

ջին երկուքը ձլլօտրօնս և այլոց թարգմանութիւններով, շփոթած են ԴԱԾ ՂՅԻ հետ, նոյնպէս ՂԱ. Եթովպ. Արար. : ԵՇԱ LXX ունեցած ուսունեած նոյնպէս Զօհ. ամենեքին որ զորդեն: Եթովպ. առօրան թարգմանած է նոյն Եթովպ. սեմե, անուն: ԵՇԱ LXX անտեսուած նոյնպէս Զօհ. ընդդէմ դարձան:

16) Այն ատեն, խօսակցեցան անոնք որոնք կը վախոնային ԵԿՈՎԱՅԷՆ, իրարու հետ: Եւ ԵԿՈՎԱ ուշաղիր էր, և լսեց, և յիշատակութեան զիրք մը գրուեցաւ իր առջե, անոնց համար որոնք կը վախոնան ԵԿՈՎԱՅԷՆ, և կը յարգեն իր անունը:

Ժամանակի փոշին պիտի չէ կրնայ աշարտել բարեկալաշտներու խնկելի յիշատակը. արձանազրուած են անոնք Տիրոջ յիշատակարանին մէջ: Ինչ որ երեսոյթներու, զէպքերու, և զիպուածներու, խարկանքը կը մղէ ոմանց միակողմանի տեսակէտներու, խորքին մէջ, համապատասխան չէ իրականութեան: Ա LXX ռանր, Զօհ. զայ Ասոր. ՀԱՅ, նաև նոյնպէս Թարկումը: ԵԿՈՎԱ տեղ, Եթովպ. ունի, տեսան: ԵԿՈՎԱ տեղ, Եթովպ. ունի, տեսան: ԵԿՈՎԱ տեղ, Եթովպ. ունի, այսինքն և ՌԻԿՈՎԱ տեղ, Եթովպ. ունի, տեսան: ԵԿՈՎԱ տեղ, Եթովպ. ունի, այսինքն, Ասոր. ՀԱՅ ԻՐԱԼ Ասոր. ունի աօձու: այսինքն, անոնք որոնք կը վախոնան իրմէ: ԵԿՈՎԱ բային զիտաւոր իմաստն է, հաշուել, համրել, մտածել, նկատի առնել այսպէս կամ այնպէս, Արար.

ԵԿՈՎԱ Եթովպ. հասանական անական այս կատակիւտ է, այն իմաստը որ կուտանք այս հատուածին մէջ, իրրե, համարում ունենալ, յարգել, Աղդմ. CXLIV, 3: ԵԿՈՎԱ այս առացուածքը, կը հանդիպինք նաև այլուր Հին Կոտակարանի մէջ, Դան. VII, 10, Աղդ. LVI, 8, LXIX, 28, CXXXIX, 16, նաև Բիրգէ Աղօթի մէջ, II, 1: Էնօխ LXXXI, 4, LXXXIX, 62:

Մեկնիչներէն ումանք, ԵԿՈՎԱ ՅՈՒՐՈ ՍՊՐ «ԵԿՈՎԱ կութեան զիրք» արտայայտութիւնը, կը բաղդատեն, ասուրա-բարեկական պանթէոնին մէջ, զրի և գրականութեան առտուած, նապուին, վերագրուած մէկ տիտղոսին, իրրե ուսի զու սիմի «կրողը ճակատագրի աղիւսին». Արդարեւ, բառական, Եկուական, Ճեական է այդ արտաքին հանգիտութիւնը և ոչ թէ խորքի, մտածումի, սկզբունքային տեսակետէ:

17) Եւ ինծի պիտի ըլլան, կ'ըսէ Յանակներու ԵԿՈՎԱն, այն օրը, որ ես կը պատրաստեմ մասնաւոր հարստութիւն մը, և պիտի խնայեմ ձեզի, ինչպէս կը խնայէ մարդ մը իր զաւկին, որ իրեն կը ծառայէ:

Գորագաղեղ իր գուրգուրանքը, Խորայէլի աստուած ավախ լնիթացքին նկատմամբ, անմիջական արգիւնքն է իր անսահման ներողամտութեան. սերտ հանգիտութիւնը անձնուեր, զոհաբերուող հօր մը կեցուածքը, իր սիրելի զաւկին հանգէպ: ՈՂՂԱ LXX էլ քըրութիւն, Ակ. պըրօնուու Վուլ. in peculium, Ասոր. Խաճճ: ՈՂՂԱ կը նշանակէ մասնաւոր գանձ մը, հարստութիւն, ստացուածք, նախասիրութեան առարկայ, զոհար, առաքինութիւն. Խոկ ՀՂՂԻ ՇՈՂՈ ասացուածքը, կը մատնարչէ փոխաբերաբար իսրայէլի ժողովուրզը Ելից XIX, 5, Երկը. Օրի. VII, 6, XIV, 2, XXVI, 18: Ա.քք. sugulli հօտ կը նշանակէ: ՇԵ ծառայէլ, Ասոր. ՀԱՅ, Արար. Ա.ք., Աւկաբերէն 'bd: ՀՄԼԻ ՀՂՂԱ սիրտա, Զօհ. փայֆայիցից, իսկ Ակ. զէսօսաւ կը վերաբատազրէ Երբայական բնազիրը. ՇԵ վերջ, Զօհ. ունի, բարուոք:

18) Եւ անգամ մըն ալ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը արդարին և մեղաւորին, տարբերութիւնը Ասունծոյ ծառայողին, և անոր չի ծառայողին:

ԵԿՈՎԱյի անաշար գատաստանը, պիտի վերահաստատէ խաթարուած բարոյական իրաւակարգը: Արժէ քններու և երեսոյթներու առողջ վերլուծումը, պիտի փարատէ ամէն տեսակի ենթակայական կասկածամութիւն: ՀԻ միջեւ, LXX անպէսօն. Զօհ. ի մէջ. Վուլ. quid sit inter, Ասոր. Ա.ք., նոյնպէս Աւկաբերէն սիրտա, հարաւ-արաբական (south-arabic) ՀԻ, Արար. ՀԱՅ, Եթովպ. Յայենա, Ա.քք. beri, ina beri, զոյականաբար, իրրե «ատարբերութիւն» թարգմանած ենք այս հատուածին մէջ, վերև ստուգաբանուած պէյն «միջեւ» նախագրութիւնը: Այս պարբերութեան վերջաւորութեան, LXXXԸ, Վուլ. Զօհ. ՂԱ. Եթովպ. Արար. և շատ մը երրայական ձեռագիրներ, նոր զլուխ մը կը սկսին: Կը պահենք, մասուրական բնազրի գտաւորումը:

19) Որովհետեւ, ահա, օրը որ կուզայ, հրավառ հնոցի մը պէս, և բոլոր ամբա-

բիշտները և բոլոր անիրաւութիւն ընողները
յարդ պիտի ըլլան, և օրը որ կուգայ պիտի
զանոնք հրկեցէ, կ'ըսէ Բանակներու Ենո-
վան, այնպէս որ, պիտի չի ձգէ անոնց ոչ
արմատ և ոչ ճիւղ:

Ազգակներու թուումը, փճացնելու
ձգող կործանարար առաքելութիւններու
սերմերը, ինքնին զօրաւոր փաստ մըն են
Ենովացի բոցավոռ զայրութին, և արդա-
րութեան վերջնական յազթանակին: **יְהוָה**
վերջ, Զօհ, կ'աւելցնէ տուեան», Այսոյն պիտ
Դաք, Եթովզա, և Արար: **רְכַתְנּוּ רְכֻבָּה**, LXX,
Զօհ, Դաք, Եխովզա, կը շարուենակին սապէս,
ոչ վեչէ անոնց: **תְּנֹר** Ասոր, Լալ, Արար,
Դոր, Աքքա, Տիուր, կը նշանակին փուռ,
ակութ, օճախ, Հնոց, բաղդատել Հայերէն
թոնիրը, Զինտերէն թանուրան ևալին: **שָׁקָרַת**, Արար,
שֶׁבֶת, **עֲזֹבֶתְּךָ**, Աքքա, չեն:

20) **Յայց ձեզի**, որ կը սարսափիք իմ
անունէս, արդարութեան արև պիտի ծազի,
և բոյժը իր թեկերուն մէջ. և պիտի հլլք,
և պիտի սոտուք նման պարարտացած հոր-
թերու:

Բանաստեղծական պատկերաւորութեր
կ'աւետեն լուսասփիւռ արահետները դա-
րաչրջանի մը, ուր պիտի յատկանչուին,
ցայտուն կերպով, արդարութիւն, բարե-
պաշտութիւն, և կենսուրախութիւն: և իր
թեկերուն » փոխառութիւն մըն է, հնագոյն
արեկելքէն, որովհետեւ Ասորեստանի և Ե-
զիւտոսի մէջ, արեւաստուածը, իր ճառա-
գայթներով կը պատկերացուէր յաճախ.
Սումերա-աքքատական պանթէսնին մէջ,
գերազանցապէս արդարութեան, իրաւունքի
աստուածն էր արեւը, այսինքն Շամաչը,
Սումերէրէն Ութուն կամ Պապպարը, Ել-
դին «Պատաստանի իշխանին էր ան: **רַפִּאַתְּךָ**
բժշկել, բուժել, կը նշանակէ նաև նորո-
գել: Արար. **רַיְרָה**, Եթովզա, **רָגְּפָאָה**: **בְּכֻנְפִּיהָ**
Ասոր, ունի առանձ **רָגְּפָאָה**, իր Եղուուին վրայ:
Վու, in pennis eius: **מִרְבָּח** LXX չէ ծեզզոն
ծնւլքուն Այսոյն Զօհ: արձակեալք ի կա-
պոյ, Վու, de armento, Ասոր, **לְמַתָּאָה**: **מִרְבָּח**
ընդհանրապէս լլացի հետ կը զործածուի և կը
նշանակէ պարարտ հորթ, Ամ. VI, 4: Ա.
Սամ. XXVIII, 24: Երեմ. 46. կը նշանակէ
նաև ախոր, ուր արջառներ կը կապուին:

21) Եւ պիտի ճզմէք անօրէնները, ո-
րովհետեւ անոնք մսխիր պիտի ըլլան ձեր
ներքաններուն տակ, այն օրը որ ես պիտի
զործեմ, կ'ըսէ Բանակներու Ենովան:

Բարիին յազթանակը չարին վրայ: Ա-
հաւասիկ այս պարպերութեան զիլաւոր զա-
զափարը, մտածում մը, հարազատօրէն
մարդկային: Երբայական բարոյականի վսե-
մագոյն և էական սկզբունքներէն մին, Աազ, CXLIX, 7, 8: **Մִרְבָּח** IV, 13: **פְּרָאַקְ** մսխիր,
Արար, Եգի, Ասոր, **לְמַתָּאָה**, Աքքա, պերս, Արար,
Ակար, **רְגַל** Ասք, Արար, Հց, Ասոր,
Աքքա, Պ. Ա. Պ. Պ. Պ. ragalu:

22) **Յְרִצְבָּעָה** Մովզէսի Օրէնքը, ծառաս,
որուն պատուիրեցի Բորէիի վրայ, բոլոր
իսրայէլի համար, հրամաններ և պատուի-
րաններ:

Այս հատուածը Երկրորդումն Օրինացի
խորքի և արտայայտութեան կնիքը մատ-
նէ: Մովզիսական օրէնքն է վերապահուած,
իրականացնելու բարեկարգչական այն ձեռ-
նարկը, որուն ներբողը կատարուեցաւ նա-
խորդ պարպերականին մէջ: **זָכָרוּ** LXX Անհմայու-
նակի է, այսինքն չէ ալ Եָרְאַל: **זָכָר** կը
պակսի Զօհ, ի մէջ:

23) Ահաւասիկ, պիտի ղրկեմ ձեզի
Եղիա մարգարէն, նախ քան որ զայ Եհո-
վացի օրը, մեծ և ահաւոր:

Ակնարկուած Եղաշրջման նախակարա-
պետը պիտի հանգիսանայ Եղիա մարգարէն,
Ծնկերային, բարոյական տագնապալի ան-
կումին, պիտի բերէ նոր իրաւակարգ, պատ-
կառանք և ակնածանք կրօնական երեսյթ-
ներու նկատմամբ, անկեղծ և բալորանուէր
ողուով: **נִבְּיָ אַיִ** LXX Խենիւն, նոյնպէս Զօհ,
Դաք, Եթովզա, և Արար: **נוֹרַח** LXX Էպիփանիչ,
այսինքն **נוֹרַח** **אַרְיָה** «վախնուլ» բա-
յէն հետեցուցած է, այլ **רָאַה** «տեսնել»
բայէն: **נִבְּיָ אַיִ** մարգարէ, նոյնպէս Արար,
Վ. Ասոր, **לְמַתָּאָה**, իսկ Աքքա, նաև կը նշա-
նակէ կանչել, կոչել, աւետել:

24) Եւ պիտի զարձնէ հայրերուն սիր-
ութէպի իրենց զաւակները, և զաւակնե-
րուն սիրութէպի իրենց հայրերը, մի զու-
ցէ չի զամ զարնելու երկիրը անէծքով:

Ընտանիկան օճախու նուեմացած է, քի-
նախնդրական տրամադրութիւններ, վէճեր
ամինուրեք, ցայտուն համեմատութեամբ:
Եղիա, Հին Ուխտի, և յիտ-քրիստոնեայ
դարերու երկայնքին ուրուազծուող, կար-

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ

ՆՈՒԷՐ՝ Տ. ԵՂԻՉԵ Ս. ԱՐՔ. ՏԷՐՏՏԵՐԵԱՆԻ (ԵՂԻՎԱՐԴ)

(ՓՈԽԱՆ ՇՆՈՐՀԱԿՈՐԱՆՔԻ)

Ա.

Առիքը .—

Ո. Դրիգոր Նարեկացիին ծննդեան հա-
զարամեակը առիթը հանդիսացաւ որ ար-
թինամ բռնատար աքսորի յուսահատ այս
թմբիրէն, ճմահմ, օտարութեան ցաւէն
կոտացող աչքերս, մաքրեմ ճպեռը, մտքի
մոռացութիւնը . ու, ցիշողութեան ամպա-
մած երկինքին տակ՝ քալեմ հաւատքի
գաւազանին յենած, ելլեմ, բարձրանամ,
կսիսեմ գետին, զարձ-զարձ լեռներու մա-
զլցիմ, համբուրեմ հողն ու քարը այն
երկին որ ծնունդ տուած է մեր սուրբե-
րուն և հեղինակներուն:

Կ'ուզեմ մեծ սուրբին հետ նստիլ ժայ-
ռերու ծերպերու ստուերներուն տակ ա-
նուշ քունն ու հանգիստը առնել, կամ
այցելել սառնակաթ աղբիւրներուն՝ որոնց
հայելին մէջ սուրբին պատկերն է ցոլա-
ցեր, պապակը լոււացեր, ճգնութենէն այ-
րած ճակատը զովացուցեր: Մանեմ քա-
րայրը, որուն խոր ստուերներուն մէջ սուրբը
ճգներ և ազօթեր է, զեերը հալածեր՝ ու
տառապեր «Հրակայծ մժեղներէն, անձն
անիծներէն և ուրիշ քրտնածին, զգուելի,
կահծեցնող ու կեռացնող խումբերէն, ու-

րոնք գիշերամարդ թեերուն պէս, խաւա-
րասէր մեկնակաղէն բարբարոս գունդերուն,
արարական գանասար գայլերուն պէս, ի-
րենց գաղանութեամբը, կորակոր զնացքո-
վը, արջնաթոյը գոյնովը, կրկնապարոյը,
կոածագ, կառցովը, նման կարիճի խայ-
թոցներուն կամ գժնիկ փուշերուն՝ խոցու-
տելով կը ծծեն, կը քաշեն արեան խոնա-
ւութիւնը . . . որոնց դիմաց մարդերը, որոնք
ամբոխներու իշխեցին, ժողովուրդներու
տիրեցին, ազգերու քաղաքները առին,
գիւրաւ յաղթեցին, իրենց հզօր ձեռքերուն
պարտութիւնը խոստովանելով՝ լսին, որով-
հետեւ չկրցանք դիմազրել հզօրագոյններուն
ուժին, խոյս տուինք, այսաեղ եկանք;
Վերնայարկ Դստեկան քարայրը, ուր Եղե-
րավի քամին ու լիճին զեփիւը հրեշտակ-
ներու բնակավայրը ըրած ա են:

Սուրբին ներչնումի քարայրը, լերան
գեղեցիկ մէկ կէտին վրայ, հեռու մարդու
ճամբաներէն ու տեսողութենէն, հոս է,
անդունդներու վրայ կախուած քարաժայ-
ռերու բնակարանը, անդնդախոր հայոց մեծ
Դանդէի ճգնարանը, ուր «Հայոց մեծազոյն
բանաստեղծը» արձակած է հառաչանքնե-
րու իր ողբի աղաղակները, ի խորոց սրտի
խօսքի իր աղապատանքները:

Ահա զամբարանը մեծ Սուրբին, որուն
մարդիկ կը մօտենան ծնկաչոք, ու ծնրա-
դրութիւնով իրենց իւղը կը կաթեցնեն ա-
նոր մշտավառ ջահին մէջ, աշտանակներուն
մէջ վառուած մոմեր կը պլալան, և ատ-
րուշանի կրակներուն վրայ իրենց խունկը
կը ծիսն: Ու, ինչպէս այսօր, կը տեսնեմ
թէ ինչպէս մայրս, մեծ Սուրբի սրբատաշ
մարմար գերեզմանին շուրջը կը գարնէր
ինձ, վրան կը պառկեցնէր, որ չնորհքն ու
իմաստութիւնը գար իր փոքրիկին վրան:

Մեծ Սուրբին մէկէ աւելի գերեզման-
ները չեն կրցած զայն իրենց մէջ պարփա-
կել՝ ան կը մնայ միշտ անպարզրելի ու

կառուն և փառաւոր դէմք մը, Էնօխ LXXXIX,
52, XC, 31. Մատթ. XI, 14, XVI, 14,
XVII, 10. Մարկ. VI, 15, VIII, 28, IX, 21.
Ղուկ. I, 17, IX, 18. Յովհ. I, 21. Թօբա
LXX ԵԱ, եղակի. նոյնպէս Զօհ. Կօր: Պոթօբա
ԵԱ մը մը ԼXX անթրակուն ործէ Եօն պլոտոն անտօն
նոյնպէս Զօհ. առն առ ընկերի իւր: ԵԱ
սիրտ, Արար. Վ, Ասոր. ԽՃ: Արամ. ԵԱ,
Եթովպ. լեե, Աքքամ. libbu, որուն Սու-
րբերէն նախատիպն է sag, Եղիպտ ՚Ե.
Աւկարերէն լե:

ԱՆՌԻՇԱԽԱՆ ԱԲՂ. ԶՂՋԱՆԵԱՆ